

การพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

The Development of a Teacher Empowerment Model at the Buddhish

Sunday Center in Bangkok Metropolis

พรนิภา บัวพิมพ์¹

Pornnipa Buapim

สุพรรณณี สมานญาตี² ราชนัย บัญธิมา³

Supannee Samanyat, Rachan Boontima

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อสร้างแบบ การเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และ 3) เพื่อประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนจากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 4 รูป โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน 65 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบร่างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ประเมินผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับพลังอำนาจครู 7 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการให้การสนับสนุน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการปรับปรุงโครงสร้าง ด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ 2) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน มี 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) การให้การสนับสนุน (2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (3) การพัฒนาศักยภาพ (4) การปรับปรุงโครงสร้าง (5) ภาวะผู้นำ (6) การทำงานเป็นทีมและแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความถูกต้องเหมาะสม มีความสอดคล้อง และมีความเป็นประโยชน์ และ 3) ผลการทดลองใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พบว่า ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรม มีผล

¹นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

³อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การประเมินหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมมีทักษะด้านมารยาทไทยสูงขึ้นและครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรม มีเจตคติต่อการสอนเรื่องมารยาทไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: 1. การพัฒนา 2. แบบการเสริมสร้าง 3. พลังอำนาจ 4. ครูผู้สอน

Abstract

This research is a mixed method research that aims (1) to study the state of teacher empowerment at the Buddhist Sunday Center; (2) to build a model of teacher empowerment about Thai etiquette at the Buddhist Sunday Center; and (3) to evaluate the teacher empowerment by using the developed teacher empowerment model. A qualitative research, data was collected by using a semi-structured in depth interview with four Buddhist Sunday Center executives in Bangkok Metropolis who were key informants selected by a purposive sampling technique.

And a quantitative research, the sample consisted of 65 selected teachers at the Buddhist Sunday Centers in Bangkok Metropolitan, questionnaires were used as a tool for data collection.

The researcher created a drafting teacher empowerment model about Thai etiquette at the Buddhist Sunday Center and conducted the Focus Group Discussion. To verify the teacher empowerment model, the researcher provided workshops conducted by skillful lecturers in empowerment, knowledge transfer technique, and lecturing and demonstration in Thai etiquette. These lecturers were the principal advisors of the Office of the Permanent Secretary and the Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture. The participants were evaluated in seven factors which were: 1) self-respect; 2) responsibility; 3) self-efficacy; 4) organization commitment; 5) self-esteem; 6) self-independence; 7) self-confidence. The researcher evaluated Thai etiquette skills and attitude toward Thai etiquette teaching. The data were statistically analyzed by content analysis, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results are as follows:

1. The current state of the teacher empowerment at the Buddhist Sunday Center was performed at a high level as a whole and while considered separately, all were performed at a high level respectively: Providing support ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.71); Decision-making involvement

($\bar{X}$ = 4.29, S.D.= 0.66); Potential development ($\bar{X}$ = 3.95, S.D.= 0.78); Structural improvements ($\bar{X}$ = 4.31, S.D.= 0.63); Leadership ($\bar{X}$ = 4.23, S.D.= 0.72); Teamwork($\bar{X}$ = 4.37, S.D.= 0.68).

2. The teacher empowerment processes consisted of six components which included: 1) Providing support; 2) Decision-making involvement; 3) Potential development; 4) Structural improvements; 5) Leadership; 6) Teamwork. As created by the researcher, the teacher empowerment model showed validity, reliability, consistency, and usefulness.

3. The results of using the teacher empowerment model at the Buddhist Sunday Center found that after participating in the training workshop, the teachers were evaluated at a higher level on Thai etiquette skills than before participating in the training workshop. And the attitude toward Thai etiquette teaching of the teachers who participated in the training workshops was performed at a high level as a whole.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา “วัด” เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชน ตั้งแต่เรื่องการบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น หรือจัดให้มีกิจกรรมในท้องถิ่น การทำกิจกรรมทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญตามประเพณี ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ต้องส่งบุตรหลานของตนเองเข้ารับการศึกษาค้นคว้า โดยมี “พระ” เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้วิชาที่สอนนั้น ไม่ใช่วิชาทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น พระยังสอนวิชา เรื่องราวต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันด้วย เช่น เรื่องเกี่ยวกับการประเพณี ภูมิปัญญา การวางตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ปัจจุบัน “วัด” ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศีลธรรมของชุมชน มีการจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เมื่อช่วง พ.ศ. 2500 ได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2501 ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีชื่อย่อว่า “ศพอ.” โดยเป็นหน่วยการเรียนรู้ การเผยแผ่ อบรมปลุกฝังศีลธรรม ทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทยอันดีแก่เด็กและเยาวชน โดยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม กำหนดให้เป็นโครงการสำคัญที่สนองนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและแพร่หลาย ในปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 3,800 แห่งทั่วประเทศ

แต่กระแสของความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารที่ไร้พรมแดน การไหลบ่าของวัฒนธรรมของชาติตะวันตกที่ส่งผ่านเข้ามาในประเทศไทย ส่งผลให้การประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป คนในสังคมหันไปให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ ความเอื้ออาทรเริ่มจางหายไป ขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดแนวทางในการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม ปัญหาดังกล่าวข้างต้น มีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว สถานศึกษา และสถาบันศาสนา ที่วัด และพระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนด้านศีลธรรมลดน้อยลง สถาบันของชุมชน คือ ครอบครัว (บ้าน) สถาบันการศาสนา (วัด) และสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่มีปัญหาได้ เด็กและเยาวชนมีความคิด และพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไม่เหมาะสม

เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชนและประชาชนมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน รู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการ และให้ความรู้แก่ผู้ถ่ายทอดเรื่องกิริยามารยาท ส่งผลให้การประพฤติตนไม่เหมาะสมลดลง สังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ให้ความสำคัญต่อคนเป็นอย่างมากและเป็นไปตามแนวทางของรัฐบาล โดยกรมการศาสนาได้ดำเนินการหาแนวทาง วิธีการ กระบวนการนำวัดกลับมาเป็นศูนย์กลางของคนในชุมชน

เนื่องจากครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความหลากหลายในด้านสถานภาพ เช่น เป็นพระ เณร แม่ชี ตลอดจนฆราวาสซึ่งเป็นผู้เกียรณอายุราชการ จิตอาสา และไม่มีแนวทางการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทย ไม่มีหนังสือหรือคู่มือสำหรับครูผู้สอนและที่ผ่านมา การให้ความรู้ การฝึกอบรมเรื่องมารยาทไทย ตามรูปแบบของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ยังไม่ครอบคลุมผู้ที่มีหน้าที่สอนวิชาธรรมศึกษาชั้นตรีในเรื่องศาสนพิธี ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาทไทยและมารยาทชาวพุทธ ทำให้ไม่เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้อง ครูผู้สอนจึงสมควรได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อให้มีโอกาพัฒนาตนเอง ให้ความรู้รับผิดชอบ มีทักษะการสอนที่ดีเป็นที่พึงของผู้เรียนได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. เพื่อสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
3. เพื่อประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน จากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่พัฒนาขึ้น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. รู้ถึงสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องมารยาทไทยของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นคู่มือการสอนเรื่องมารยาทไทย
3. ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ ทักษะ ในเรื่องการสอนมารยาทไทยเพิ่มขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการสอนมารยาทไทย
4. ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยสำหรับเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกต้องและเป็นแนวทางเดียวกัน
5. เด็กและเยาวชน ที่เข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เหมาะสม ตามกาลเทศะ

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 65 รูป/คน และครูผู้สอนวิชาศาสนพิธีและมารยาทไทย ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 842 รูป/คน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 4 รูป เลือกจาก ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้นแบบในส่วกลาง ซึ่งเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ดำเนินตามระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และประกาศกรมการศาสนา เรื่องการจัดชั้นเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน มีการจดทะเบียนและอยู่ในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนาเกิน 3 ปี และตั้งขึ้นในวัด สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่อาศัยงบประมาณจากกรมการศาสนาแต่เพียงอย่างเดียวครูผู้สอนวิชาธรรมศึกษาชั้นตรี เรื่องศาสนพิธีจำนวน 65 รูป/คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ผู้วิจัยเลือกครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่สอนวิชาธรรมศึกษาชั้นตรี เรื่องศาสนพิธีและมารยาทไทยที่มีความพร้อมในการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 30 รูป/คน เนื่องจากต้องฝึกปฏิบัติทำมารยาทไทยและนำกลับไปถ่ายทอดให้เด็ก เยาวชน ประชาชนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่สอน และเพื่อทำการทดลองใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่พัฒนาขึ้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือแบบสอบถาม แบบวัดความรู้เรื่องพลังอำนาจครู แบบวัดทักษะด้านมารยาทไทย และแบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติของครูที่มีต่อการสอนวิชามารยาทไทย

5. ผลการวิจัย

1. สภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามตารางดังนี้

การเสริมสร้างพลังอำนาจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การให้การสนับสนุน	4.10	0.71	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.29	0.66	มาก
3. การพัฒนาศักยภาพ	3.95	0.78	มาก
4. การปรับปรุงโครงสร้าง	4.31	0.63	มาก
5. ภาวะผู้นำ	4.23	0.72	มาก
6. การทำงานเป็นทีม	4.37	0.68	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.21	0.69	มาก

2. ผลการพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เรื่องมารยาทไทย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เรื่องมารยาทไทย โดยผ่านความเห็นชอบและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิให้เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาททางวาจา และเพิ่มเติมภาพให้มีความเหมาะสม ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงคู่มือการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน

3. ผลการประเมินการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้

3.1 ผลการประเมินความรู้เรื่อง “พลังอำนาจครู” พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังการอบรมเพิ่มขึ้นทุกข้อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ด้านความตระหนักในคุณค่าแห่งตน 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4) ด้านการยึดมั่นผูกพันองค์กร 5) ด้านความภูมิใจในตนเอง 6) ด้านความเป็นอิสระ และ 7) ด้านการมีความมั่นใจ

3.2 ผลการประเมินทักษะด้านมารยาทไทย ของครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรม เปรียบปฏิบัติการ :การเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

ทักษะด้านมารยาทไทย	n	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์มาตรฐาน	t	p-value
1. การไหว้พระ	7	2.29	0.49	2.00	1.549*	0.172
2. การไหว้ผู้มีพระคุณ ผู้ที่เคารพนับถือ	7	2.43	0.53	2.00	2.121*	0.078
3. การไหว้บุคคลทั่วไป	7	2.43	0.53	2.00	2.121*	0.078
4. การกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์	7	3.29	0.29	3.00	1.549*	0.172
5. การกราบบุคคล	7	2.43	0.53	2.00	2.121*	0.078
6. การประเคนสิ่งของแด่พระสงฆ์	7	2.57	0.53	2.00	2.828*	0.030
7. การเดินผ่านผู้ใหญ่ขณะนั่งเก้าอี้	7	2.71	0.49	2.00	3.873**	0.008
8. การนั่งพับเพียบ	7	2.43	0.53	2.00	2.121*	0.078
9. การส่งสิ่งของให้ผู้ใหญ่ขณะยืน	7	2.29	0.49	2.00	1.549*	0.172

ผลการประเมินทักษะด้านมารยาทไทย ของครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรม เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านมารยาทไทย โดยเมื่อทดสอบนัยสำคัญแล้วพบว่า หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนมีคะแนนประเมินทักษะด้านมารยาทไทย ในการประเคนสิ่งของแด่พระสงฆ์ และการเดินผ่านผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

3.3 ผลการวัดเจตคติของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่มีต่อการสอนวิชามารยาทไทย

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วิชาमारยาไทยมีความสำคัญต่อบุคคลทุกระดับ	4.90	0.31	มากที่สุด
2. ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้านमारยาไทยมากขึ้นจากเดิม	4.60	0.50	มากที่สุด
3. ข้าพเจ้ามีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นหลังจากการได้รับการอบรมเรื่องमारยาไทย	4.53	0.51	มาก
4. วิชาमारยาไทย เป็นวิชาที่สอนยากมาก	3.47	1.33	ปานกลาง
5. วิชาमारยาไทย เป็นวิชาที่ต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด	4.63	0.61	มากที่สุด
6. วิชาमारยาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญ ควรมีการถ่ายทอดไปยังเด็ก เยาวชน และผู้สนใจ	4.90	0.31	มากที่สุด
7. ข้าพเจ้ารู้สึกมั่นใจทุกครั้งที่มีโอกาสได้ถ่ายทอดวิชาमारยาไทย	4.27	0.58	มาก
8. วิชาमारยาไทยเป็นวิชาที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ	4.83	0.38	มากที่สุด
9. วิชาमारยาไทยมีส่วนช่วยในการประกอบอาชีพในอนาคตได้	4.47	0.97	มาก
10. ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้สอนวิชาमारยาไทย	4.57	0.57	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.52	0.29	มาก

จากตาราง พบว่า ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรม มีผลการประเมินหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ทั้งด้านความรู้และด้านทักษะ สำหรับเจตคติของครูที่มีต่อการสอนวิชาमारยาไทยโดยภาพรวมมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า มारยาไทยมีความสำคัญต่อบุคคลทุกระดับ วิชาमारยาไทย เป็นวิชาที่มีความสำคัญ ควรมีการถ่ายทอดไปยังเด็ก เยาวชน และผู้สนใจ และวิชาमारยาไทยเป็นวิชาที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

6. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า

1. สภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาศักยภาพ การปรับปรุงโครงสร้าง มีภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม

2. การสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องमारยาไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นไปตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นชอบทั้งด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ โดยมีเนื้อหาและแบบอย่างการปฏิบัติที่สามารถทำให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

3. การประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนจากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่พัฒนาขึ้น โดยการประเมินด้านความรู้ มีผลการประเมินหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ด้านทักษะ ผู้เข้ารับการอบรมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และด้านเจตคติ ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า

มารยาทไทยมีความสำคัญต่อบุคคลทุกระดับ วิชามารยาทไทย เป็นวิชาที่มีความสำคัญ ควรมีการถ่ายทอดไปยังเด็ก เยาวชน และผู้สนใจ และวิชามารยาทไทยเป็นวิชาที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

7. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผู้เข้ารับการอบรมทุกคน สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน โดยมีผลการประเมินความรู้เรื่องพลังอำนาจครูผู้สอนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะด้านมารยาทไทยเพิ่มขึ้น โดยก่อนการประเมิน มีการบรรยายให้ความรู้พร้อมกับการสาธิตแนวปฏิบัติด้านมารยาทไทย แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ จากนั้นประเมินภาคปฏิบัติตามโจทย์ทำมารยาทไทย จำนวน 9 ท่า ซึ่งครอบคลุมมารยาทไทยที่มีความจำเป็นและต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 1) การไหว้พระ 2) การไหว้ผู้มีพระคุณผู้ที่เคารพนับถือ 3) การไหว้บุคคลทั่วไป 4) การกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ 5) การกราบบุคคล 6) การประเคนสิ่งของแด่พระสงฆ์ 7) การเดินผ่านผู้ใหญ่ขณะนั่งเก้าอี้ 8) การนั่งพับเพียบ และ 9) การส่งสิ่งของให้ผู้ใหญ่ขณะยืน แบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มๆ ละ 7 คน ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมมีผลการประเมินด้านทักษะผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรูป/คน

3. ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการสอนมารยาทไทย โดยผลการตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่ามารยาทไทยมีความสำคัญต่อคนทุกระดับ และวิชามารยาทไทย เป็นวิชาที่มีความสำคัญ ควรมีการถ่ายทอดไปยังเด็ก เยาวชน และผู้สนใจ และเป็นวิชาที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

การอบรมเชิงปฏิบัติการ: การเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนโดยผ่านกระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การแสดงบทบาทสมมติ การประเมินความรู้ ทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับเติมทรัพย์จันทเพชร (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพยาบาล โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและสุนทรียสนทนาพบว่า เทคนิคการฝึกอบรมมีความหลากหลาย แต่จำเป็นต้องเลือกใช้ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้คิด ได้ปฏิบัติ ด้วยการอบรมครูผู้สอนใช้การบรรยาย (Lecture) การสาธิต (Demonstration) การระดมสมอง (Brainstorming) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และคิวนาถไชยมาศ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจในภาวะผู้นำทางวิชาการของครูพบว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้ในการพัฒนา คือ การฝึกอบรมและพัฒนาคน ซึ่งมี3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ และความคิดเจตคติ และทักษะ นอกจากนี้เติมทรัพย์ จันทเพชร (2556, หน้า 16) ยังกล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติของบุคลากร เฉพาะเจาะจง เฉพาะเรื่อง ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการส่งผลให้ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี โดยผู้เข้ารับการอบรมมีผลการประเมินหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมได้รับการ

ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ วิธีการ เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจให้ครูผู้สอน โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง และวิทยากรบางท่านเป็นศิลปินแห่งชาติ สอดคล้องกับบรรพต จิรสุจริตธรรม (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเยาวชนในโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิก พบว่า ผลการประเมินหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผลการประเมินก่อนใช้ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เนื่องจากหลักสูตร มีการจัดการเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วม มีกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย เช่น การเรียนรู้จากสภาพจริง การแสวงหาบทสมมุติ และการเล่นเกมต่างๆ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเชิญชวนให้วัดหรือโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในกรุงเทพมหานคร ให้ครบทุกเขต

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการถวายความรู้หรือจัดอบรมให้ครูผู้สอนวิชาธรรมศึกษาชั้นตรี เรื่องศาสนพิธี โดยมีคู่มือประกอบ เพื่อให้เกิดพลังอำนาจในการนำไปถ่ายทอดให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1) จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีพลังอำนาจในเรื่องการตระหนักในคุณค่าแห่งตน รับรู้ความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ จึงควรให้ครูผู้สอนรูป/คนอื่นๆ ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยด้วย เพื่อให้มีแนวทางการถ่ายทอดแก่เด็ก เยาวชน และผู้ที่เข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นแนวทางเดียวกัน

2) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรุงเทพมหานคร ควรมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการที่ดี มีทีมงานที่เข้มแข็ง เสียสละ อดทน ทำงานตามบทบาทหน้าที่ ให้เต็มตามศักยภาพ มีการปรึกษาหารือและพัฒนาตนเองเสมอ

3) ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จะต้องมีความตระหนักเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและเอื้อประโยชน์ในการเสริมสร้างพลังอำนาจในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรุงเทพมหานคร ต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นรายภาคในโอกาสต่อไป

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ระดับประเทศในโอกาสต่อไป

9. บรรณานุกรม

- เต็มทรัพย์ จันเพชร. (2556). “การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพยาบาล โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและสุนทรียสนทนา”. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรวิทย์ จิรสัจจธรรม. (2553). “การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเยาวชนในโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิก”. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิวนาถ ไชยมาศ. (2556). รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจในภาวะผู้นำทางวิชาการของครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

10. คำขอบคุณ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายซึ่งเป็นทั้งแรงผลักดันให้กำลังใจ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและแนะนำให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี โอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยทุกท่าน และขอขอบคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ได้ให้โอกาสตีพิมพ์ผลงานวิจัยในครั้งนี้